

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Сергій ЛЕВЧЕНКО, 1984 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив з відзнакою у 2006 році Сумський національний аграрний університет за спеціальністю «Фінанси», працює головним державним інспектором управління інформаційних технологій Головного управління Державної податкової служби України у Запорізькій області, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Разова спеціалізована вчена рада PhD 9788, утворена наказом Національного університету «Запорізька політехніка» м. Запоріжжя, від «16» червня 2025 року № 317-С у складі:

голови разової спеціалізованої вченої ради	Андрія КАРПЕНКО – професора, доктора економічних наук, професора кафедри економіки та митної справи Національного університету «Запорізька політехніка»;
--	--

рецензентів	Катерини БРАТКОВСЬКОЇ – доцента, кандидата економічних наук, доцента кафедри електропостачання промислових підприємств Національного університету «Запорізька політехніка»;
-------------	---

	Світлани ЛОЗИ – доцента, кандидата економічних наук, доцента кафедри бізнесу та управління Національного університету «Запорізька політехніка»;
--	---

офіційних опонентів	Костянтина ПАВЛОВА – професора, доктора економічних наук, професора кафедри економіки і торгівлі Волинського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк);
---------------------	---

	Віталія НЯНЬКО – доцента, кандидата економічних наук, доцента кафедри маркетингу Хмельницького національного університету (м. Хмельницький).
--	--

на засіданні «15» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 – Управління та адміністрування Сергію ЛЕВЧЕНКО на підставі публічного захисту дисертації «Економічна безпека підприємств енергетики в умовах трансформації до низьковуглецевої економіки» за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Дисертацію виконано у Національному університеті «Запорізька політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Запоріжжя

Науковий керівник: Алла ТКАЧЕНКО професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри бізнесу та управління Національного університету «Запорізька політехніка».

Дисертацію Сергієм ЛЕВЧЕНКО подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить наукову новизну одержаних результатів дослідження з формування теоретико-методологічних положень та розробки практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки підприємств енергетики в умовах трансформації до низьковуглецевої економіки. Потреба вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств енергетики, пов'язана з

критичним станом енергетичного сектору України через військову агресію РФ та втрату понад 50% довоєнних потужностей, а також необхідністю відбудови підприємств енергетики та їх трансформації до низьковуглецевої генерації. Як країна-кандидат на вступ до ЄС, Україна повинна забезпечити відповідність енергетичного сектору стандартам декарбонізації, підвищення енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії, що є ключовими елементами низьковуглецевої економіки. Відтак, розроблені Сергієм Левченком теоретико-методологічні положення становлять вагомий науковий внесок у розвиток спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», поглиблюючи теоретичні засади забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах сучасних викликів. Запропоновані практичні рекомендації становлять цінний інструмент для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення економічної безпеки та впровадження сталих бізнес-моделей на підприємствах енергетики, що є важливою передумовою успішної інтеграції України до європейського енергетичного простору, зміцнення енергетичної безпеки держави та досягнення довгострокових цілей сталого розвитку.

Дисертація оформлена згідно з вимогами, встановленими Міністерством освіти і науки України. Обсяг основного тексту дисертації та анотації відповідає освітньо-науковій програмі закладу відповідно до специфіки галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Вимоги пункту 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) дотримано.

Здобувач має 17 наукових праць, загальним обсягом 5,04 друк. арк., з яких 7 статей представлено у наукових фахових виданнях України (в т.ч. – 4 одноосібних), 1 у міжнародному журналі (SCOPUS) та 1 у збірнику ICSF (SCOPUS), а також 8 публікацій апробаційного характеру. Вимоги пунктів 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) дотримано.

Список праць, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Tkachenko A.M., **Levchenko S.A.** Ambivalence to the process of decarbonization of enterprises energy. *Економічний вісник Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2022. №1. С.48-57. (Особистий внесок: запропоновано комплекс заходів наднаціонального та національного рівня, вжиття яких забезпечать прискорення процесу трансформації підприємств енергетики до низьковуглецевої економіки).

DOI: 10.32434/2415-3974-2022-15-1-48-57

2. **Levchenko S.** Toolkit for providing economic and safe future of energy enterprises. *Економічний вісник Державного вищого навчального закладу*

«Український державний хіміко-технологічний університет». 2022. №2. С.30-38.

DOI: 10.32434/2415-3974-2022-16-2-30-38

3. **Levchenko S.A.** Ensuring economic security of thermal power plants with accelerated decarbonization of the energy industry. *Економічний вісник Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2023. №1. С.41-50.

DOI: 10.32434/2415-3974-2022-17-1-41-50

4. **Левченко С.А.** децентралізація системи електропостачання та її вплив на економічну безпеку енергетичних компаній. *Сталий розвиток економіки*. 2023. №1(46). С.84-91.

URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-46-11>

5. **Levchenko S.** Debt crisis in the electricity market: causes and threats to the. *Економічний вісник Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»*. 2023. №2. С.85-92.

DOI: 10.32434/2415-3974-2023-18-2-85-92

6. Plotkin J., Levchenko N., Shyshkanova G., **Levchenko S.** (2023). Development of energy enterprises in the context of green transformation. *Journal of Engineering Sciences*, Vol. 10(1), pp. G22-G33. (Особистий внесок: запропоновано методу оцінювання прогресу вуглецево-нейтрального розвитку енергетичних компаній).

DOI: 10.21272/jes.2023.10(1).g3 (SCOPUS)

7. Tkachenko A., Levchenko N., Pozhuieva N., Sevastyanov R. and **Levchenko S.** Modified assessment methodology ESG competitiveness of enterprises to a new generation of investors. IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science. ICSF 2023. (Особистий внесок: запропоновано систему критеріїв оцінювання ESG-конкурентоспроможності підприємств за корпоративною звітністю, сформованою у відповідності до вимог CSRD).

DOI: 10.1088/1755-1315/1254/1/012126 (SCOPUS)

8. Ткаченко А.М., **Левченко С.А.** Економічна безпека підприємств енергетики в умовах «зеленої» трансформації. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. №4. С.658-667. (Особистий внесок: досліджено механізми регулювання ринку електроенергії України, окреслено їх вплив на економічну безпеку підприємств енергетики та визначено перспективи їх трансформації до низьковуглецевої економіки).

URL: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.658>

9. Tkachenko A., **Levchenko S.** Vectors of ensuring economic security of energy enterprises in the context of quantum transformation. *Економіка і регіон*. 2025. №1(96). С.248-254. (Особистий внесок: визначено вектори забезпечення економічної безпеки енергетичних підприємств в умовах квантової трансформації).

DOI: 10.26906/EiR.2025.1(96).3771

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Левченко С.А. Справедливість трансформації енергетичного сектору економіки до низьковуглецевого виробництва. Зб. матер. III-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності», 11-12 травня 2022 р.: Запоріжжя. НУ «Запорізька політехніка». 2022. С.320-322.

URL: https://zp.edu.ua/sites/default/files/konf/conference_2022.pdf

11. Левченко С.А. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств енергетики в умовах глобалізації процесу декарбонізації. Зб. матер. Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Економічна безпека: держава, регіон, підприємства». 29 вересня 2022 р. Полтава: НУПП. С.206-210.

URL: https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2022/mnp-ebdrp/zbirnik_bezpeki2022.pdf

12. Levchenko C. Risk management of energy enterprises in the conditions of ukraine's transformation to a low-carbon economy model. Multidisciplinary conference for young researchers "Sustainable Development in Wartime Ukraine and the World". 25 November 2022: Prague. Czech Republic. P. 55-56.

URL: <https://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/26554>

13. Левченко, Н. М. Шишканова, Г. А. Левченко, С. А. Розвиток підприємств енергетики в контексті «зеленої трансформації». Зб. матер. XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Комплексне забезпечення якості технологічних процесів та систем». 25–26 травня 2023 р. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка». Том 2. С. 211.

URL: <https://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/27860>

14. Левченко С.А. Механізм перехідної оплати як інструмент реконвалесценції економічної безпеки ТЕС/ТЕЦ. Зб. матер. IV-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності», 10-11 травня 2023 р.: Запоріжжя. НУ «Запорізька політехніка». 2023. С.70-71.

URL: <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8d86169e-c1da-43e9-9c7c-85b8b02667d6/content>

15. Левченко С.А. Вирівнювання «перекосів» у розрахунках – запорука економічної безпеки підприємств електроенергетики. Зб. матер. XII-ї Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції науковців та здобувачів вищої освіти «Економічні проблеми модернізації та інвестиційно-інноваційного розвитку аграрних підприємств», 29-30 квітня 2024 р.: Дніпро. ДДАЕУ. 2024. С.39-41.

URL: <https://drive.google.com/file/d/1NADxC9OX4yibps01C54FinvkuJGPYYNB/view>

16. Левченко С. Запровадження ринку гарантій як запорука економічної безпеки підприємств електроенергетики. Зб. матеріалів V-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності». 16-17 травня 2024 р.: Запоріжжя. НУ «Запорізька політехніка», С.52-54.

URL: <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fb3d5a42-16ab-4bdb-ad5f-663fbc9a8b02/content>

17. Левченко С. Квантові загрози економічній безпеці енергетичних компаній. Зб. матеріалів X Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка підприємства: теорія і практика». 10-11 жовтня 2024 р. Київ: КНЕУ, 2024. С. 238-241.

URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/69e1648c-363f-4558-ad6c-8b52b1cf6c4c>

За критеріями «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти,

наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) наукові результати висвітлені у 17 публікаціях здобувача. Статті відповідають темі дисертації, обґрунтовують отримані наукові результати відповідно до мети статті, поставленого завдання та висновків. Всі мають активний індикатор DOI. Використання самоплагіату не виявлено.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

1. Андрій КАРПЕНКО – голова разової спеціалізованої ради, д.е.н., професор, професор кафедри економіки і митної справи Національного університету «Запорізька політехніка».

Дисертаційна робота Сергія Левченка є ґрунтовним науковим дослідженням, яке вирізняється актуальністю теми, високим рівнем теоретичної опрацьованості та практичною значущістю отриманих результатів. Автор комплексно розкрив проблематику забезпечення економічної безпеки підприємств енергетики в умовах трансформації України до низьковуглецевої економіки, запропонував поглиблені теоретико-методологічні положення та обґрунтовані практичні рекомендації, спрямовані на зміцнення стійкості та конкурентоспроможності галузі. Результати дослідження мають вагомe значення як для розвитку економічної науки у межах спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», так і для формування ефективної політики у сфері енергетики, сприяючи досягненню стратегічних цілей сталого розвитку та успішній інтеграції України в європейський енергетичний простір. Всі вказані дискусійні моменти не впливають на позитивну оцінку дисертації та можуть бути предметом подальших досліджень автора.

2. Катерина БРАТКОВСЬКА – рецензент, к.е.н., доцент кафедри електропостачання промислових підприємств Національного університету «Запорізька політехніка».

Текст дисертації характеризується послідовністю, доступністю та логічністю викладення матеріалу. Автор дотримується наукового стилю мовлення та використовує загальноприйнятту наукову термінологію за темою дисертації. Висловлені зауваження щодо дисертаційної роботи не є критичними, не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Сергія ЛЕВЧЕНКА є самостійною завершеною працею, в якій отримано науково-обґрунтовані результати, які дають можливість вирішити важливе наукове завдання, що має істотне значення для відбудови та розвитку підприємств енергетики в умовах трансформаційних змін.

В той же час, в окремих розділах дисертаційної роботи доцільно:

- уникати повторів, зокрема при характеристиці чинників впливу на економічну безпеку підприємств енергетики;
- графічне оформлення деяких таблиць і схем потребує незначного доопрацювання, з метою уніфікації розмірів шрифтів та підписів;
- у назвах деяких підрозділів варто було б зробити акценти більш прикладними, що сприяло б кращій відповідності формулювань їхньому змісту;

– доцільно було б уточнити термінологічний апарат у вступі, де окремі поняття (наприклад, «низьковуглецева модель» та «декарбонізація») вживаються як синоніми, хоча мають відтінки значення.

У цілому, висловлені зауваження до результатів дисертаційного дослідження Левченка С.А. не впливають на його загальну наукову і практичну значущість. Запропоновані автором підходи і рішення мають належне теоретичне обґрунтування, характеризуються науковою новизною та орієнтовані на практичне впровадження.

3. Світлана ЛЮЗА – рецензент, к.е.н., доцент кафедри бізнесу та управління Національного університету «Запорізька політехніка».

Дисертаційна робота виконана на досить актуальну тему і є комплексним завершеним науковим дослідженням.

Щодо зауважень слід зазначити, що:

– в дисертаційній роботі недостатньо висвітлені загрози та можливості підприємств енергетики, пов'язані із запровадженням на ринку електроенергії механізму агрегації (зокрема, в п.2.1 Розділу 2);

– доцільним є й чітке розмежування між поняттями «низьковуглецева економіка», «вуглецево-нейтральна економіка» та «нейтрально-вуглецева економіка». Ці поняття досить часто зустрічаються по тексту, втім їх визначення відсутні (зокрема, с.38, 42, 63, 78, 122 та ін.), а отже, потребують на уточнення їх змістової складової;

– по тексту досить часто повторюється формулювання «сталий розвиток енергетики», що може бути стилістично урізноманітнено.

В цілому, зауваження щодо результатів дисертаційного дослідження Левченко С.А. не зменшують загальної теоретичної та практичної цінності дисертації «Економічна безпека підприємств енергетики в умовах трансформації до низьковуглецевої економіки», яка є комплексним, завершеним науковим дослідженням. Пропозиції автора детально обґрунтовані, мають наукову новизну та носять прикладний характер.

4. Костянтин ПАВЛОВ – опонент, д.е.н., професор, професор кафедри економіки і торгівлі Волинського національного університету ім. Лесі України

Дисертація Сергія ЛЕВЧЕНКА в цілому є структурно та змістовно гарно збалансованою роботою. Послідовність викладення її положень є логічною і такою, що побудована у відповідності з науковим методом.

Зауваження та/або дискусійні питання щодо положень докторської дисертації.

1. Автором сформовано методологічну платформу токенизації «гарантій походження» енергії, засновану на технологіях blockchain, яка передбачає сукупність чітких послідовних дій та процедур агрегаторів/агрегованих груп по створенню токенів eGP (для кожної МВт-год «чистої» енергії), запровадження яких сприятиме створенню добровільного децентралізованого ринку токенів eGP. Втім, автором не згадується чи створено в Україні відповідну регуляторну базу для токенизації «гарантій походження» енергії, що потребує на уточнення даного питання.

2. Дисертантом запропоновано методику оцінки економічної безпеки підприємств енергетики за когнітивним підходом, яка ..., а й завдяки методу *AEIPR* сприятиме створенню аналітики «на випередження...». Поняття «аналітика на випередження» не є загальноприйнятим поняття в науковій сфері, а отже,

вважаємо, що автору доцільно було б розкрити сутність даного поняття.

3. Автором запропоновано «модель сформованого за інституційно-організаційним підходом моніторингу трансформаційних змін на ринку е/е та впливу механізмів його регулювання на економічну безпеку енергетичних підприємств, яка на відміну від існуючих, заснована на трьохконтурному аналізі системи управління економічною безпекою підприємств енергетики...». Поняття «трьохконтурний» аналіз теж не загальновживаним, а отже, варто було акцентувати увагу на його відмінних рисах;

4. При поданні пропозицій щодо застосування кількісного декаплінг-аналізу, спрямованого на визначення результативності інвестицій, вважаємо було б доцільним навести приклади із світової чи вітчизняної практики щодо застосування цього методу дослідження;

5. При викладенні змісту результатів дисертаційного дослідження мова йде про застосування автором крос-імпактного аналізу, втім, у переліку методів, які були застосовані під час дисертаційного дослідження він відсутній, що вважаємо упущенням дисертанта;

6. Автором запропоновано «імітаційна модель створення «лінії захисту» економічної безпеки підприємств енергетики через призму кібергігієни цифрових технологій, що набувають прискореного поширення серед підприємств енергетики..., яка на відміну від традиційних заходів, передбачає формування фідучіарної корпоративної культури персоналу в контексті кібер- та економічної безпеки підприємств енергетики. Втім, автор не наголошує, які саме заходи мають бути вжиті для фідучіарної корпоративної культури персоналу, що є певним упущенням.

Загалом, висловлені певні зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Вони можуть бути предметом подальших досліджень здобувача. Запропоновані в даній дисертаційній роботі теоретико-методологічні положення та практичні рекомендації щодо забезпечення економічної безпеки підприємств енергетики є особливо актуальними, а результати виконаного Сергієм ЛЕВЧЕНКО дисертаційного дослідження є цікавими та інформативними як з теоретичної так і з практичної точки зору.

5. Віталій НЯНЬКО – опонент, к.е.н., доцент кафедри маркетингу Хмельницького національного університету.

Дисертаційна робота Сергія ЛЕВЧЕНКА є самостійною завершеною працею, в якій отримано науково обґрунтовані результати, які дають можливість вирішити важливе наукове завдання – формування теоретико-методологічних положень та розробка практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки підприємств енергетики в умовах трансформації до низьковуглецевої економіки.

Зауваження та/або дискусійні питання щодо положень докторської дисертації.

1. Автором сформовано «методологічну платформу токенизації «гарантій походження» енергії, засновану на технологіях blockchain, яка передбачає сукупність чітких послідовних дій та процедур агрегаторів/агрегованих груп по створенню токенів eGP (для кожної МВт-год «чистої» енергії), запровадження яких сприятиме: створенню добровільного децентралізованого ринку токенів eGP...». Втім, чи відповідає вона норма законодавчих актів, дисертантом не наголошено.

2. За результатами дослідження запропоновано низку стратегічних імперативів (токенізація, ESG-комплаєнс, кібергігієна), втім висвітлення синергетичного ефекту впровадження цих пропозицій упущено;

3. На ст. 51 автор зазначає, що рішення відповідно до постанови НКРЕКП «Щодо захисту інформації, яка в умовах воєнного стану може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом, у тому числі щодо об'єктів критичної інфраструктури» від 26.03.2022 р. за №349 про заборону оприлюднення звітності енергетичних підприємств під час війни є недостатньо обґрунтованим, проте не надає власної аргументації на підтвердження цієї тези;

4. Енергетичний сектор України є вкрай диференційованим (генерація, розподіл, передача, розподіл; атомна, теплова, гідро, ВДЕ), тож постає питання чи методика оцінювання та запропоновані імперативи є достатньо гнучкими, щоб їх можна було адаптувати до специфіки та масштабу різних типів енергетичних підприємств, оскільки автором даний момент упущено;

5. Автором запропонована імітаційна модель створення «лінії захисту» економічної безпеки підприємств енергетики через призму кібергігієни цифрових технологій, втім чіткого визначення даного поняття не подано;

6. При формуванні імітаційної моделі створення «лінії захисту» економічної безпеки підприємств енергетики, автором не конкретизовано перелік заходів з кібергігієни та не уточнено змістовну складову даного поняття.

Висловлені дискусійні питання щодо запропонованих автором практичних рекомендацій не впливають на загальну оцінку виконаного дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота виконана здобувачем на високому теоретичному та науково-практичному рівні, має значну наукову цінність і вагоме практичне значення.

Результати відкритого голосування: «За» – 5 членів ради,
«Проти» » – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада PhD 9788 присуджує Сергію ЛЕВЧЕНКО ступінь доктора філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради PhD 9788

Андрій КАРПЕНКО

Підпис *Сергія Левицького*

Засвідчую:

Начальник відділу кадрів

